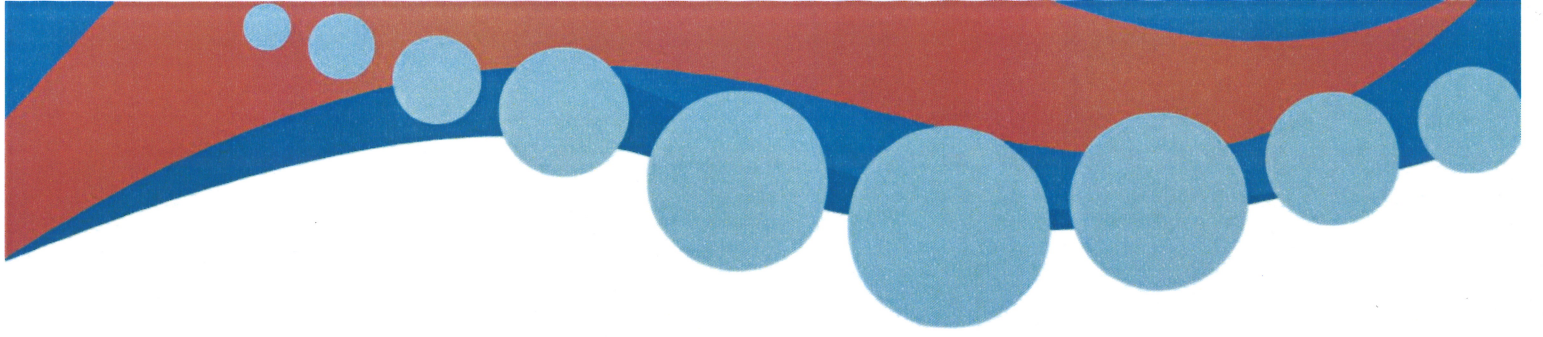
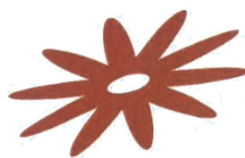

POROČILO KOMPETENČNEGA CENTRA ZA LAHKO BRANJE ZA 2024

KOMPETENČNI
CENTER ZA
LAHKO BRANJE

Osrednje območne knjižnice

1. Kompetenčne vsebine

Podatki o izvedeni kompetenčni vsebini¹:

Naziv	Kompetenčni center za lahko branje
Pridobljen status kompetenčnega centra	Januar 2022
Izvedene aktivnosti v letu 2024	Pripravili smo strokovni izobraževanji za knjižničarje: - Dan dobrih praks - Knjižnice za vse – ali res? – virtualni posvet. Na strokovnih izobraževanjih smo sodelovali s prispevki <u>Zbirka berem zlahka</u> in <u>Storitev osebni knjižničar</u> (Dan dobrih praks, 23. 5. 2024) ter <u>Postavitev zbirk za ranljive ciljne skupine – pogled v prihodnost</u> (virtualni posvet Knjižnice za vse – ali res?). Pripravili smo strokovni članek z naslovom <u>Storitev osebni knjižničar v Koroški osrednji knjižnici</u>, ki je trenutno v postopku objave v Knjižničarskih novicah. V lahko branje smo priredili slovensko ljudsko pravljico <u>Kralj Matjaž</u>, ki je trenutno v postopku izdaje. Pripravljali smo načrtovano strokovno delo z naslovom STROKOVNA PRIPOROČILA IN SMERNICE ZA RAZVOJ LAHKEGA BRANJA NA PODROČJU KNJIŽNIČARSTVA; delo se bo nadaljevalo v letu 2025. Na DLib je bila v letu 2024 objavljena bibliotekarska naloga z naslovom <u>Vključenost kompetenčnega centra za lahko branje v strateški razvoj Koroške osrednje knjižnice</u> dr. Franca Sušnika (https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-H6KNWG02). V časopisu <u>Ravenski razgledi</u> smo objavili članek z naslovom <u>Delovanje kompetenčnega centra za lahko branje v Koroški osrednji knjižnici</u> (https://plus.cobiss.net/cobiss/si/sl/bib/221377795). Pripravljali, vodili in ažurirali smo seznam gradiv v lahkem branju. Seznam je namenjen tako uporabnikom lahkega branja kot tudi knjižnicam in drugim organizacijam (seznam je dosegljiv na spletni strani Koroške osrednje knjižnice https://www.knjiznica-ravne.si/kompetencni_center_za_lahko_branje/seznam-literature/).

¹ Poročajte za vsak(o) projekt/storitev posebej.

Objavili smo tudi seznam strokovnega gradiva za delo z ranljivimi ciljnim skupinami uporabnikov, ki ga prav tako redno dopolnjujemo. Seznam je zaradi obsežnosti trenutno razdeljen na 14 skupin:

- splošno,
- slepota in slabovidnost,
- gluhoslepota,
- gluhost in naglušnost,
- tujci,
- disleksija,
- ADHD,
- avtizem,
- alzheimerjeva bolezen in demenca,
- motnje v duševnem razvoju,
- gibalna oviranost,
- skotopični sindrom,
- preprosti jezik in
- zvočne knjige

https://docs.google.com/spreadsheets/d/1oZGjOrJF4uq_A9ljUnQysw2Pq7kHHL_XmulBqgAPly8/edit?gid=0#gid=0).

Izvedli smo 52 strokovnih svetovanj za območne in druge knjižnice, pa tudi druge partnerske organizacije in študente bibliotekarstva: Mestna knjižnica Ljubljana, Mariborska knjižnica, Knjižnica Velenje, Slovenska študijska knjižnica, Mestna knjižnica Kranj, Knjižnica Antona Linhartarja Radovljica, Knjižnica Mozirje, Knjižnica Šmarje pri Jelšah, Knjižnica Medvode, Splošna knjižnica Ljutomer, Mestna knjižnica Grosuplje, Valvasorjeva knjižnica Krško, Knjižnica Domžale, Zavod Risa, CUDV Črna na Koroškem, Ljudska univerza Ravne na Koroškem ...

Udeležili smo se številnih izobraževanj in strokovnih srečanj:

- Dan dobrih praks 2024
- Dan lahkega branja z delavnicami za pripravo lahkega branja – delavnica »Ilustracije v lahkem branju« ter delavnica »Prirejanje besedil v lahko branje«.
- Leeds Disability Studies Conference (tridnevna konferenca)
- Knjižnice za vse – ali res?

- Predstavitev slepote in slabovidnosti ter Knjižnice slepih in slabovidnih Minke Skaberne
- Hands-on SELSI tool presentation, the second part of the SELSI Multiplier Event 4 v organizaciji Radiotelevizije Slovenija, 24. 10. 2024

Delovanje kompetenčnega centra in zbirko Berem zlahka smo predstavljali ob strokovnih obiskih iz drugih knjižnic: Mestna knjižnica Ljubljana, Mariborska knjižnica, Knjižnica Velenje, Slovenska študijska knjižnica Knjižnica Medvode, Splošna knjižnica Ljutomer, Mestna knjižnica Grosuplje, Knjižnica Radovljica, Knjižnica Domžale, Knjižnica Šmarje pri Jelšah, Knjižnica Slovenj Gradec, Knjižnica Dravograd, Knjižnica Radlje ob Dravi.

Redno smo spremljali novosti na področju lahkega branja in svojo mrežo interesentov med slovenskimi knjižnicami redno obveščali (novice in obvestila o lahkem branju). Trenutno je na novice in obvestila o lahkem branju naročenih 59 naročnikov. Na spletni strani smo objavili povezavo, na kateri se lahko kdor koli prijavi na prejemanje novic (https://www.knjiznica-ravne.si/kompetencni_center_za_lahko_branje/prijava-na-novice-kompetencnega-centra-za-lahko-branje/).

Skrbeli smo za promocijo lahkega branja tako v lokalnem kot širšem okolju – s sodelovanjem na strokovnih srečanjih, diseminacijo zloženke Kompetenčni center za lahko branje in brošure Obisk v knjižnici, objavami na spletnih omrežjih in spletni strani knjižnice, objavo v lokalnem časopisu Ravenski razgledi, s pošiljanjem novic in obvestil ter z delavnicami, razstavo in mentorstvom prostovoljskega dela.

Priredili smo več (za uporabnike lahkega branja relevantnih) tekstov v lahko branje ali v preprostejši jezik (navodila, vabila).

Izvajali smo delavnice za uporabnike lahkega branja (izobraževanje za samostojno uporabo knjižnice, zlasti zbirke Berem zlahka, predstavitev ponudbe in dejavnosti).

	Uporabnikom ranljivih ciljnih skupin smo omogočili: - brezplačno članarino, - podaljšan rok izposoje (po dogovoru), - podaljšan rok rezervacij (po dogovoru), - mentorstvo prostovoljskega dela, - prilagojene prireditve - vabila in navodila v lahkem branju in preprostejšem jeziku. Nudili smo jim tudi: - storitev »osebni knjižničar«, za katero smo prejeli nagrado ZSK, - predstavitev knjige v lahkem branju Nika mene mika, - odprtje likovne razstave uporabnikov Dnevnega centra Ravne, - individualno in skupinsko izobraževanje uporabnikov ranljivih ciljnih skupin za samostojno uporabo knjižnice, - računalniško opismenjevanje, - bralne skupine v prevaljskem Domu starejših na Fari ter Centru KO-RA na Ravnah na Koroškem, - bralna srečanja po dogovoru, - dostavo knjig po pošti ali na dom (Knjižnica na obisku), - Knjižna paberkovanja: mesečna srečanja starejših ob knjigah, - prilagojeno bralno značko za odrasle Korošci pa bukve beremo, ki poteka tudi v lahkem branju in vključuje stanovalce domov starejših in varstveno delovnih centrov, - Predšolsko bralno značko Petra Nosa, namenjeno najmlajšim in tudi otrokom, uporabnikom lahkega branja, - prilagojena vodenja po knjižnici (t. i. lahki jezik – za tujce), - bibliopedagoške ure, - ustvarjalne delavnice.
Ocena doseženih pozitivnih učinkov na razvoj knjižnične dejavnosti na širšem območju	Nekatere knjižnice so že povzele naš sistem označevanja gradiva za ranljive ciljne skupine (ime zbirke Berem zlahka, piktogrami za lahko branje, brajico, zvočne knjige, večji tisk, znakovni jezik, disleksija), kar prispeva k enotnosti glede storitev za ranljive skupine uporabnikov. Na ta način smo pripomogli k večji prepoznavnosti lahkega branja v knjižnicah, prav tako tudi v širši javnosti. V pripravi so strokovna priporočila za poenotenje postavitve gradiva, namenjenega posebnim skupinam uporabnikov. S pošiljanjem novic in obvestil o lahkem branju skrbimo za strokovno obveščenost naročnikov-knjižničarjev.

	Trudimo se za čimprejšnje pridobivanje gradiva in informacij o novitetah v lahkem branju. Gradivo v lahkem branju objavljamo na seznamu literature za lahko branje, dostopnem na spletni strani KOKR (https://www.knjiznica-ravne.si/kompetencni_center_za_lahko_branje/seznam-literature/). Strokovni javnosti smo na voljo za telefonska svetovanja in e-poštno korespondenco. Na željo posredujemo knjižnicam tudi svoje letake, brošure oziroma druge tiskovine. Na spletni strani je vsakomur dosegljiva celostna grafična podoba zbirke Berem zlahka (https://www.knjiznica-ravne.si/wp-content/uploads/2023/09/BEREM-ZLAHKA-cgp_LB.pdf), prav tako vpisnica in izjava o oprostitvi letne članarine v lahkem branju (https://www.knjiznica-ravne.si/wp-content/uploads/2022/11/VPISNICA-in-IZJAVA-o-oprostitvi-placila-letne-clanarine-v-LAHKEM-BRANJU-NOV-LOGO.pdf). Promocija v obliki zloženke o kompetenčnem centru in brošure Obisk v knjižnici ter novic in obvestil o lahkem branju, objav na spletnih omrežjih in spletni strani in osebnega sodelovanja na strokovnih srečanjih je dosegla širok krog strokovne javnosti. To se kaže tudi kot interes slovenskih knjižnic po svetovanjih, ogledih in predstavitvah zbirke Berem zlahka in kompetenčnega centra za lahko branje.
Dostopnost rezultatov projekta/storitve za uporabnike na širšem območju	Kompetenčni center smo lokalni skupnosti in potencialnim uporabnikom predstavili s strokovnim člankom (Delovanje kompetenčnega centra za lahko branje v Koroški osrednji knjižnici) v časopisu Ravenski razgledi. Posebna zbirka Berem zlahka je uporabnikom na voljo za izposajo na dom, prav tako je mogoča izposoja nekaterih pripomočkov (lupe, bralniki). V prostorih zbirke je mogoče prosto uporabljati računalnik, bralnik, elektronsko lupo, očala brez recepta in bralna ravnila. Pripravili smo usposabljanja za uporabo knjižnice in posebne zbirke Berem zlahka v obliki delavnic, predstavitev in vodenih ogledov za končne uporabnike. Z vodenimi ogledi, predstavitvami in individualnimi svetovanji smo (po predhodnem dogovoru) na razpolago vsem zainteresiranim. Redno sodelujemo z zunanjimi partnerji – lokalnimi ustanovami in pripravljamo bralna srečanja za varovance/stanovalce bivanjskih skupnosti CUDV Črna na Koroškem in vodimo bralni skupini v domovih za starejše občane na Ravnah in na Prevaljah.

	Uporabnikom sta na voljo storitvi osebni knjižničar in knjižnica na domu. Izbrana relevantna navodila (npr. za uporabo aplikacije Audibook) in vabila na prireditve so na razpolago v preprostejšem jeziku. Na spletni strani KOKR sta prosto dostopni vpisnica in izjava o oprostitvi plačila članarine v lahkem branju: https://www.knjiznica-ravne.si/wp-content/uploads/2022/11/VPISNICA-in-IZJAVA-o-oprostitvi-placila-letne-clanarine-v-LAHKEM-BRANJU-NOV-LOGO.pdf. Na razpolago sta seveda tudi v fizični obliki. Vodič po knjižnici v lahkem branju je prav tako dostopen v fizični obliki in na spletni strani knjižnice: https://www.knjiznica-ravne.si/wp-content/uploads/2022/11/Obisk-KKFS-splet.pdf. Osnovne informacije o kompetenčnem centru prinaša brošura, tudi dostopna tako v fizični obliki kot na spletni strani KOKR: https://www.knjiznica-ravne.si/wp-content/uploads/2023/10/KCLB-tisk-koncna.pdf.
Izvedene oblike predstavitve rezultatov projekta/storitve	Kompetenčni center za lahko branje je predstavljen na spletni strani Koroške osrednje knjižnice. Ob raznih priložnostih nanj opozarjamo na knjižničnem Facebook profilu. Promovirali smo ga tudi na prireditvi Dan za lahko branje 2024. Na spletni strani objavljamo in sproti ažuriramo seznam literature v lahkem branju, ki zajema leposlovje, strokovno gradivo in periodiko v lahkem branju, pa tudi strokovno-informativna dela o lahkem branju, ter seznam strokovnega gradiva za delo z uporabniki ranljivih ciljnih skupin. Na DLib je bila v letu 2024 objavljena bibliotekarska naloga z naslovom Vključenost kompetenčnega centra za lahko branje v strateški razvoj Koroške osrednje knjižnice dr. Franca Sušnika (https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-H6KNWG02). V časopisu Ravenski razgledi smo objavili članek z naslovom Delovanje kompetenčnega centra za lahko branje v Koroški osrednji knjižnici (https://plus.cobiss.net/cobiss/si/sl/bib/221377795). Strokovni javnosti smo kompetenčni center za lahko branje predstavili na strokovnem srečanju Dan dobrih praks 2024 in na virtualnem posvetu Knjižnice za vse – ali res? s prispevki z naslovi: Zbirka Berem zlahka, Osebni knjižničar ter Postavitve zbirk za ranljive ciljne skupine – pogled v prihodnost;

	- s predstavitvami in vodenimi ogledi po zbirki Berem zlahka. O kompetenčnem centru in vsem v zvezi z lahkim branjem obveščamo naročnike na naše novice in obvestila. Rezultate delovanja na področju lahkega branja smo predstavili tudi na spletni in Facebook strani knjižnice.
--	---

Kratko vsebinsko poročilo o izvedeni kompetenčni vsebini:

Kompetenčni center skrbi za skupne strokovne in razvojne rešitve na področju lahkega branja v knjižničarstvu. Pri vzpostavitvi zbirke Berem zlahka smo za preprosto dostopanje do gradiva poskrbeli s primerno postavitvijo gradiva na policah in z grafičnimi oznakami.

Priročnik celostne grafične podobe je splošno dostopen na spletni strani Koroške osrednje knjižnice, na željo ga tudi pošljemo po e-pošti.

Na spletni strani Koroške osrednje knjižnice dr. Franca Sušnika sta objavljena seznam gradiva v lahkem branju in seznam strokovnega gradiva za delo z ranljivimi ciljnim skupinami, ki sta sproti posodabljana.

V pripravi je publikacija s strokovnimi usmeritvami na področju dela z uporabniki lahkega branja.

Izvajamo strokovna svetovanja za postavitve zbirk za ranljive ciljne skupine in predstavitev dela z uporabniki ranljivih ciljnih skupin, s končnim ciljem, da zbirko Berem zlahka v poenoteni podobi uvedejo vse splošne knjižnice.

Strokovno javnost seznanjamo s svojim delom s pošiljanjem obvestil in novic, pa tudi s članki. Prvo leto delovanja kompetenčnega centra smo že v 2023 predstavili s prispevkom na COBISS blogu in obširnejši strokovni članek objavili v Knjižničarskih novicah, prav tako smo leta 2023 izdali brošuro z osnovnimi informacijami o kompetenčnem centru za lahko branje. V letu 2024 je bila o kompetenčnem centru objavljena strokovna bibliotekarska naloga *Vključenost kompetenčnega centra za lahko branje v strateški razvoj Koroške osrednje knjižnice dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem* in v lokalnem časopisu Ravenski razgledi objavili članek o kompetenčnem centru, s katerim smo se želeli predstaviti lokalni skupnosti. V procesu objave je tudi nov strokovni članek o delu kompetenčnega centra za lahko branje v Knjižničarskih novicah.

Pripravili smo 11 objav v zvezi z lahkim branjem na Facebooku in Instagramu ter dve objavi na tik-toku za predstavitev zbirke Berem zlahka in delo kompetenčnega centra.

Pripravili smo dve strokovni izobraževanji za knjižničarje, in sicer Dan dobrih praks 2024 (120 udeležencev) ter virtualni posvet Knjižnice za vse – ali res? (42 udeležencev).

Kot kompetenčni center za poglobljeno poznavanje področja skrbimo z ustrezno usposobljenim kadrom, ki se usposablja s formalnim in neformalnim izobraževanjem:

- Dan dobrih praks 2024;

- Dan lahkega branja z delavnicami za pripravo lahkega branja – delavnica; »Ilustracije v lahkem branju« ter delavnica »Prirejanje besedil v lahko branje«;
- Leeds Disability Studies Conference (tridnevna hibridna konferenca);
- virtualni posvet Knjižnice za vse – ali res?;
- Predstavitve slepote in slabovidnosti ter Knjižnice slepih in slabovidnih Minke Skaberne;
- Gibalno ovirani in knjižnice;
- Zoom SELSI;
- Pomoč učencem s težavami pri branju (Osrednja knjižnica Celje);
- Unity Project (zoom)
- Hands-on SELSI tool presentation, the second part of the SELSI Multiplier Event 4 v organizaciji Radiotelevizije Slovenija, 24. 10. 2024.

Skupno smo se udeležili 10 izobraževanj v zvezi z lahkim branjem in delom z ranljivimi ciljnim skupinami v trajanju 95 ur.

Pripravili smo 14 novic in obvestil za 59 naročnikov na naše novice in obvestila o lahkem branju.

Sodelujemo s številnimi slovenskimi knjižnicami (Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto, Knjižnica slepih in slabovidnih Minke Skaberne, Mestna knjižnica Ljubljana, Mestna knjižnica Kranj, Knjižnica Srečka Vilharja Koper, Mariborska knjižnica, Knjižnica Velenje, Knjižnica Šmarje pri Jelšah, Knjižnica Radovljica ...) in z drugimi organizacijami (Zavod Risa, CUDV Črna na Koroškem, Ljudska univerza Ravne na Koroškem, Osnovna šola Juričevega Drežčka, Zveza Sožitje; CVIU Velenje, društvo Mavrica izzivov ...).

Delovanje kompetenčnega centra in zbirke Berem zlahka predstavimo ob vodenih ogledih knjižnice v skupinah ali individualno. Skupaj smo v 2024 imeli 18 vodenih ogledov in 282 obiskovalcev zbirke Berem zlahka.

V lahko branje smo priredili slovensko ljudsko pravljico o Kralju Matjažu, v preprostejši jezik pa priredili 12 vabil in navodila za uporabo aplikacije Audibook.

Pripravili smo predstavitev knjige Te Nika še mika? v lahkem branju in v sodelovanju z Dnevnim centrom Ravne organizirali razstavo likovnih del uporabnikov lahkega branja.

Uporabnike ranljivih ciljnih skupin vključujemo v branje za različne bralne značke, jim pripravljamo sezname gradiva. Mentoriramo prostovoljsko delo dveh uporabnikov lahkega branja. Redno vodimo dve bralni skupini – v Centru KO-RA na Ravnah na Koroškem in v Domu starejših Na Fari na Prevaljah.

Starejšim namenimo mesečna srečanja, imenovana Knjižna paberkovanja (za starejše), ki jih izvajamo v knjižnicah na Ravnah in na Prevaljah. Z njimi tudi vsako leto sodelujemo pri razstavi likovne sekcije Društva upokojencev Ravne na Koroškem.

Skupno smo v letu 2024 pripravili 30 prireditev (8 različnih oblik), namenjenih uporabnikom lahkega branja, udeležilo pa se jih je 757 obiskovalcev.

Vseh dejavnosti kompetenčnega centra za lahko branje v letu 2024 je bilo 83, namenjene pa so bile skupno 1260 uporabnikom.